

Pomhaj Boh!

Cíjstlo 30.
28. julijs.

Pětnik 5.
1895.

Serbiske njedželiske īopjenka.

Wudawaju šo kózdu šobotu w Ssmolerjez knihicžishezeti w Budyschinje a šu tam doftacž sa schtwortlētnu pshedpłatu 40 np.

7. njedželu po šwji. Trojizh.

Jap. skutl. 7, 56: Hlej, ja widžu njebješa wotewrjene a Jesuša stejo na prawizh.

Takle je Sczépan sawołał, psched ſwojimi njepschecželi mi stejo. Wyżoka rada bě šo pshecžiwo Sczépanej ſhromadžila. Wschitzh se ſlobom na njeho hladachu, ſ wocžow jím džiwi hněw ſpasche, ſe ſubami na njeho kſchipjachu. Šteho wscheho wbohi Sczépan phtny, ſhoto chzedža ſ nim ſčinicž. Wón derje wjedžishe, ſo ma wěstu ſmjercz psched ſobu, ale wón wosta ſměrom pſchi dobrym počku. Wón dyrbjesche we ſwojej týſchnej nusy ſhonicž, ſo lutki ſam njesawostanje, pſchetož tón, ſotremuž wón ſhwemu ſlužesche, jeho ſbóžnik, kiž bě něhdyn ſwojim wucžomníkam prajil, ſo jich woſyrocženych njesawostaji, wón ſo nětke Sczépanej ſjewi. Tačo Sczépan ſe ſwojimaj wocžomaj wysche ſo ſnjebjeſham pohlada, wuhlada wón ſwojego ſbóžnika Bohu ſ prawizh stejo, duž jemu bě, kaž był jeho ſbóžnik ſe ſwojego tróna ſtanył, jemu durje do ſwojich njebjeſhov wotewrīk a jemu dužn napschecžo był, ſebi jeho ſa ruča wſacž a ſa ſobu do ſwojego njebjeſkeho kraleſtwa dowjesč. A tole nascheho Knjesowe ſjewjenje je Sczépana mózniye poſylniło, ſo nětko wjedžishe: Tón Knjes, kiž je wſchém ſwojim ſlubil, ſo chze pſchi nich wostacž wſchě jich žiwe dnj a hač do jich ſbóžneho ſkónczenja, tón ſawostanje wěſče tež pſchi mni ſe ſwojej luboſežu a ſe ſwojim měrom, pſchetož tež mi jeho ſlubjenje ſobu placzí: Mój mér ja wam ſawostaju, wam ja mój mér ſadarju.

Sa mału khwiliu bě Sczépan do ſmjercze ſazudženy, bu ſ města ſwjedženy a ſ wonka města ſtamjenjowaný.

Tajkule ſmjercz je tónle Jesušowý ſhwerný ſwědł měk. — Týdženja widžachmy, kajki bě tónle muž połny wery, a kajke wulke džiwy a ſkutki wón cžinjesche. Pohladajm ſjenja na jeho ſmjercz.

Tež wón je ſebi móhl ſaspěwacž: „Ssmý my žiwi, ſmý temu Knjesej žiwi, a wumrjemý my, wumrjemý my temu Knjesej.“

Sczépan je přeni ſ Knjesowych ſwědłow, kiž je ſa nim do tajkeje hórkeje ſmjercze ſchoł, a runje teho dla je nam jowle jeho ſbóžna ſmjercz tak wobschernje wopiszana.

Spochi je Sczépan ſa ſwojim ſbóžnikom kholžil. Wón wſchaf njebe podarmo ſwojego Knjesa hłóž ſazlyſchal: „Pój ſa mnu!“ ſswojemu ſbóžnikoj bě wón wothladał, kajki měk ſo tu na ſwěcze ſadžeržecž, duž je pſchetož wſchém druhim ſwoju luboſež a dobrotu wopokasował, hdžež jeno móžesche.

Ale tež w ſwojej ſmjertnej nusy je Sczépan na ſwojego Knjesa hladajo ſa nim ſchoł, tež mrějo ſwojemu Knjesej podomny.

Kaž bu naſch ſbóžnik ſ Jeruſalema na horu Golgata wuwjedženy, tač ſu Sczépanowi njepschecželjo tuteho ſhwětka ſ města wuwleſli. Naſch Knjes je ſo na kſhizhu wižojo ſa ſwojich njepschecželow ſ Bohu modlit: „Wótče, wodaj jím, pſchetož woni njewjedža, ſhoto cžinja“, Sczépan pak je, jačo jeho pſhécžimy ſamjenje do njeho cžiſtachu, ſ wulkim hłosom ſawołał: „Knježe njeſdžerž jím jich hrěch!“ Naſch luby Knjes na kſhizhu ſawoła, jačo ſ jeho ſitvjenjom na kónz džesche: „Wótče do twojeju rukow porucžu mojego ducha!“ a Sczépan do njebjeſ ſwojemu po-

wyschenemu sbožnikej napschecjo hladajo, ſebi wot njeho
wuproſh: „Anježe Jeſu, wſmi mojeho ducha ſ ſebi horje!”
— Duž ſměm ſ dobrym prawom prajicž: Se ſwojim
Anjesom bě Szczepan žitv, ſ nim je wón wumrjeł.
Kajke rjane a sbožne bě jeho žiwjenje, fajfa ſbožna jeho
ſmjercz! Nasch Anjes pak, kotremuž bě Szczepan ſwoje
žiwe dny ſwēru ſlužił, je jemu ſ miłoscžu to ſdarił, ſchtož
chze wón wſchém wěrnym a ſwěrnym wotrocžfam dacž:
frónu wěcžnego žiwjenja.

Pschečzelo, jowle by dženša s nowa wohladał, tajfi
Sežepan, tónle prěni fícheszijanski šwědē, sa ſwojim
ſbóžníkem ſe ſwěta wuńdže. Kajfiž móu bě, tajfi dýrbi
fóždy fícheszijan býcž a ſe ſwěta woteńcž. Duž budž wſchě
ſwoje žiwe dny twojemu knjeſej žiwy, a hdvž ſo czi
ſmjerč bliži, tehdy hladaj na njeho a do jeho wotemrje-
ných njebjieſow a porucž jemu twoju duschu. Tafle ſbóžnje
mrjeſch a móžesč ſebi wěſty býcž, ſo junu ſwoju čeſku
frónu ſdarjenu doſtanjeſch.

Hdyž budže najstvysknijscho mi wokol' twitroby,
Sjew ſo mi najstroſchtniſcho dla twojej' ftvysknoſcze.

Działownia i chullenfa.

(Sfónčenje.)

W tym wokomiku ſo durje wotewrichu a muž ſaſtupi. To bě pruſſi kral Vjedrich Wylem III., fiž chyſche ſwoju mandželſſu wopýtač a ſo hodžinku ſi njej ſabawjecz. Wuczer ſo naſtróži, jato nětk tež frała pſched ſobu wiđi. Nětk pſchedſtaji kralowa ſwojemu mandželſfemu stareho muža prajiwſchi, ſo je wón jejny něhduschu wuczer. Wona powiedaſche, ſo je wón hiſcheže w ſwojich starých lětach wobeżežne pucžowanje wot Darmstadta do Barlina činił jenož ſi tym wotpohladom, ſwoju ſchulerku hiſcheže junfrócz wohladacz. Kral ſo nad tym ſi zyłej wutrobu ſwjeſeli. Wón pſchistupi k staremu wuczerzej, jemu wutrobnje rutu tlobčo praji: „Sa ſo wam džakuju ſa roſtwueženje, fotrež ſcze wó mojej mandželſſej dał.“

Nětkdyrbjesche so starz kynycz a wot Darmstadta powiedacz
a wón czinjesche to tež wjezele, dokelž bějche jeho matroba wschá
sbožowna. Králowſtaj mandželſtaj pak taf nutrije na jeho ſlawa
poſluchaschtaj a taf pschecželiwje ſ nim rěcžejchtaj, so bě jemu
taf derje, faž njebě to jemu hiko dawno bylo.

Mjes tym bě ſo pſchipoſdnie pſchiblížilo a fralej ſo pſchi-
powjedži, ſo je wobjed pſchihotowaný. Wón ſtaný a pſchepróſy
tež stareho wucžerja na wobjed. Tón pač ſo wobaraſche, ale to
jemu wſcho niežo njeponhaſche. Kralowa proſheſche tak luboſcži-
wje, ſo wón ſobu džeſche. Ale fač ſo wón naſtróži, jaſo wón
w ſali, hdzež wobjedowachu, kralowſku pyc̄hu wuhlada, bliđo ſi kraſ-
nymi jědžemí wobhadžene, nahladnych hoſczów, blyſchežatu draſtu
ſwoblefaných: to wſcho cžinjeſche jemu wutrobu ſtysknu. Kralowa
Quiſa to pýtnywſchi powjedaſche ſwojim hoſczom, ſchtó je tón
muž, ſo je wón jeje něhduschi wucžer a ſo je ſi luboſcžu pſchi
ſwojej wyſkoſej ſtarobje dalofi a wobczežny pucž cžinił, ſo by ju
hiſcheže junfrócz widžał. Wona tež prajeſche, ſo tajfu luboſcž
wyſkofo doſcz wažiež njemóže. To běchu ſłowa, fiž ſi wutroby
pſchiúdžechu a ſi wutrobje džeſchu. Kóždy tych nahladnych knjeſow
ſo prázowasche, staremu mužej něſchtó pſchecželiwe prajicž abo
wopofasacž. To cžinjeſche wucžerjowu wutrobu ſažo fhroblu a
wón tež nětk wjeſele powjedaſche ſe ſwojeho žiwjenja. Taſo bě
wobjed ſkóneženy, wotſalichu ſo hoſczó a tež naſch wucžer chžyſche
ſi nimi prjecž hicž. Ale kral a kralowa jemu to njedowoliſchtaj.
Wón dyrbjeſche ſi nimaſ do teje ſameje ſtwy hicž, hdzež běchu do
wobjeda byli. Tu ſo hiſcheže roſrěčowasche kralowa ſe ſwojim
wucžerjom. Po fhwiſz̄y džeſche do druheje ſtwy a jaſo ſo wona
wróceži, tłócežesche jemu dar do rufi. To bě jejuy wobraſ, ſi wěnza
kraſnych drohich famjeſchow wobdaty.

„Wśmiecze, mój żywerny muczerjo“, taki prażejsze żywerna frasowa. „Wśmiecze tónle wobras jako dopomijenje na to, kaf dżakowna je wam wascha schulerka, a kaf jara bo swjeżeli nad waschim wopytom, fotryż je jej tak pośdże składność dał, sa wjele prózy wam bo dżakowacż. Wobkhowajęce mi też dale żywerne a pschecżelsniwe wopominjecże.“

Kral pak jemu prajesche: „Dowolcze mi, so ſo ja ſa dom-
pućzowanje stareho wucžerja mojeje lubowaneje Luisy poſtaram.
Wy pućzujcze ſ exrapostom do Darmstadta. Tak dołho pak hacž
wy tu woſtanjecze, ſeże wy mój hóſcž a ſvym offizerej poſchifasal,
wam wschitko poſasacž, ſchtož je w Berlinje ſ wohladanju hódne.“

Do je itaremu mužej jažo t' wutrobje ſchlo. Wón móžesche ſedma ſłowecžfa rěcžecž a božmje praſiež. Ale ſ tajfimi ſacžueženti wopuszczeži wón fralowſki hród, do fotrehovž bě ſ thſchnej wutrobu ſtupiš. Žeho wutroba wyſkaſche a wón by rad zyłemu ſzwětej powjedaš, ſo je fral Vjedrich Wylem III. najdobrocžiwiſchi fral na ſwěcze a fralowa Quiſa najlepſcha, najrjeñſcha a najluboſniſcha wſchitſich žonow na ſemi.

Starý ſwérny wucžer je hiſcheže něfotre dny w Barlinje woſtał w ſwojim hoſczenzu. Kóžde ranje pſehlídže kralowſki adjutant, fiž bě ſa jeho pſchewodžerja poſtajen. Kralowſka fhorejta ſrjatymaj foujomaj ſtejeſche tež wſchědnie pſched durjem. Duž je wón nětk wſchitfo rjane woſladał, ſchtožfuliž je w Barlinje a w woſlovnoscí woſladač.

Sakó bě džen̄ a hodžina dompučowanja pschischla, pschijedže
krašuij wós, fotryž bě fral ſa njeho ſtaſal psched hoſczenzowe
durje. Hdyž pak ſo woprascha, ſchto je winojty, nježmědžesche
ani jeniežfeho pjenježfa ſaplacžicž, dofelž bě to fralowa wola.
Starý mučjer fhwataſche hiſcheže junfrócz do fralowſfeho hröda,
ſo by ſo podžafował a ſwojej wyžoſej ſchuleržy božemje prajíl.
Rumje tak pschecželiwje, kaž bu na prěním dnju powitanij, jeho
nětfo tež puſchecžichu wot fralowſfeju manželsfeju. A jaſo wón
ſ fralowſfeho hröda won ſtupi, ſtejeſche fralowa Quiſa píchi woſnje
a ſiwasche jemu hiſcheže junfrócz božemje.

To bě džafowna schulerka, fajkež ſu w hětach a hrodach
jenož porědko namafacéz. Szwérny wuczeř pschiindže ſbožowny ſaſho
do Darinſtadta. Móžesch ſebi myſlicéz, fakt a ſchto je wón wſcho
wot kraloweje Luisy powjedał a fakt je jeje kraſný dar, jeje wobras,
vycha jeho doma a wjekiele jeho wutroby byl.

Nětfo svi ſtarý ſwérny wuczeré hižo dawno w ſwojim fhłódnym rowje w Darmiſtacze. Nětfo wotpočjuje džakowna ſchulerka hižo dawno w Charlottenburgu. Ale lěpje, nětfo ſtaj wuczer a ſchulerka hižo dawno poſa teho tam horſach, fiž je prajíl: Czi paf, fiž ſu witežili, buďza ſo ſwěcžicž jaſo njebjefka jaſnoscž: a czi, fiž ſu wjele ſ prawdoſcži poſaſali, jaſo hweſdy ſtajnje a wěcznje. (Dan. 12, 3.) A czi fralojo na ſemii ſwoju fraſnoscž a cžeſcž do njeho pſchenjeſku. (Sjew. Šan. 21, 24.) Bóh daj nam wjazh tajfich wuczerjow, faž je cžeſcžedostojny ſchědženž w Darmiſtacze był. Wón daj nam tež wjazh tajfich džakownych ſchulerjow a ſchulerkow, faž fralowa Quija běſche, fiž tamny ſchpruch wufnu a po nim cžinja. „Poſluchajcze waſchich wuczerjow a podcžifeže ſo jim; pſchetož woni waſchich duſchow dla wachuja, jaſo czi, fiž maja rachunowanje dacž ſa težame, ſo býchu to ſ wježeloscžu cžinili, a už je ſdýchowanjom; pſchetož to ja waſ njeje.“ (Hebr. 13, 17.)

Werność biblije, saſitana pſchecjtwo jeje
nje pſchecjelam.

(Pofraczowanie.)

Biblija a žona.

Pawoł rěči w Rö. 2, 23 pschecživo tym, kotsiž w ſamowuſwolenej ſiwjatoſczi czeſlo „njepſcheſchonuja” ani jemu dadža, ſchtož w czeſczi k pjeſnjenju žiwota bluſcha; 1 Tim. 4, 3 pschecživo tym, kotsiž ſafaža, ſo woženiež. Wón praji, ſo móže mandželska ſivoje ſchecžijanske powołanie ſ měrom jakó macž dopjeſnicž 1 Tim. 2, 15. Wón ráſte a dobre wucžby wo ſadžerženju mandželskich dawa 1 Kor. 7, 4–6 (teho runja 1 Pětra 3, 7). Ale wón tež 1 Kor. 7: „Kotsiž žony maju, ſo býchu czi byli, jakó býchu žaných njemieli”, t. r. ſo by tež w mandželskim žiwjenju zylá wutroba Khrystuſzej pſchiſluſchała a dželena wěz njebyla a: „Kotsiž teho ſiwěta wužiwaju, ſo býchu woni jeho ſlě njewuživali; pſchetož to wohladanje teho ſiwěta ſańdže!” Schtóž je ſebi naſpomijene měſtna w bibliji ſedźblivje pſchecžitał, je ſo pſcheſiwědežił, fakt jara je Bebel bibliji wopaf roſyml, ale tež, fakt ſebi nahladu w bibliji a Bebelowe naſpſchecživo ſteja.

Na jiuwiy ib vloži u Žebelibce kraplajecznoe reča.
Ta njewěrju, so Bebel ja ſiwoj wumyſleny stat ſiwovodnu
ſuboſcz woprawdze žada. Ale wón ſamо junfrócz praſi: „so tute
žadofscze w wěſtých czaſach žiwjenja čłowjeka z hle wobfniježa“ a
wón njeha pſchi tym žaneho druhego wotwobaranja pſchenužneje
žadofscziwoſcze, hacž roſoninje ſarjadowane wobſtejnoscze. Ta žodyn
woſomik njedwěluju, so w tajkim ſtače, hdžež žana wěra ſnutsch-

kownje a žadny statny porjad swonkownje čłowiskej wutrobje pomož njeponicza, pschezivo pschenozu čelnych žadoseżow — niz jenož swobodna luboſez, ale džiwe a njewomieſowane knieſtvo najnižszeje žadosežiwoscze nastanje. Czi, kotsiž maja ſwojego ſbóžnika w wutrobje, budža tež potom psched ſtaženjom wobarnowanu, ale běda tym, kotsiž ſu věru ſhubili!

Puež ſo tajkemu ſrudnemu čaſu niz jenož psches njewerjaze wucžby ſozialdemokratije, ale hiſcheze w wjele ſtrachniſtcej měrje „psches ſhniſež mandželskeho živjenja“ daloko a ſcheroſo pschihotuje. Sjawnie ſurwaſtvo, kotrež ſo psches žadoseže wulkeho džela naſcheje ſdželaneje wotroſzazeje mlodoſeže ſdžerži; potajne ſpokojenje žadosežow atd., to ſu wſchitko czeſke ſchody, kotrež naſch lud ſtaženju napſcheczivo wjedža, kaž nehdyn Grichow a Romſtich, hdyž ſnutſkowne wobroczenje ſo niestanje. Kaf biblia wo tym wſchem ſudži, cžitasch Riom. 1. Bebel dyrbjal ſebi ſam wuſnacž, ſo je ſwojim ſazudženjom nětežiſtich wobſtejnouſežow, kotrež je najlepſche w jeho knihach, pschezivo biblij ijerēcži.

Ale nam ſo praji: „Hdže dha je wumodaža bójska móž evangeliſa.“ Křcheczijanstwo tola hido 1000 let w naſchim ludu džela. Wěſcze, hewaſ by lud dawno ſhubjeny byl. Tež dženža hiſcheze ma kóždy w zpělém ludu, wýſkoti a niſki, móž psches wěru do Křryſtu ſa ſo je ſtaženja wumóž a Bohu budž džak, pschezo ſu hiſcheze te „kydom tyžaz“ (1 Kral. 19, 18) w wſchitkých ſchtantach. Derje móže ſo tež ſtač, ſo psches Božu hnadi hiſcheze junfróž wobroczenje ſo stanje. Ale to my pschede wſchem pschewidzež ujeſměny, ſo je wěra ſwobodna wěz.

(Poſračovanje.)

Žadny ſlěborny ſwaſ.

Duchapołny farař Lavater w Zürichu junfróž ſi mlodymaj mandželskimaj w wěrowanſkej rěči praji: „To „ja“, ſo pschezo praji, je přenja, to „ty“ druhá parſchona. Hdžyž ſo w živjenju roſhlađujemy, ſo ſda, kaž by to prawidlo rěče tež ſa živjenje placzilo. Tak w waju živjenju, lubowanaj, bycz njeſyrbi. To „ty“ dyrbai pschezo přenja a to „ja“ druhá parſchona bycz, potom ſo wamaj derje pónđze.“

Hacž je knjeni ſe Šeraſkovſki, kotaž 3. julija 1893 w Barlinje ſwój ſlěborny ſwaſ ſwjeczéſche, te ſłowa ſnała, njewěm. To pak wěm, ſo je po nich cžinila.

W bitwie pola Münchengräza, dženž 28. junija 1866 bu tehdom dwaczylétm Šeraſkovſki na woběmaj nohomaj czeſko ſranjenym a hdyž běſche wjele hodžinow bjes myſlow ležal bu ſe ſwojimi ſranjenymi towarſhemu halle psches to namaſany, ſo kón, kotaž běſche ſo wottorhny, ſi kerfam pschiindže, w kotrechž ſranjeni ležachu. Tydžení dyrbjesche w pschepjelnjenym, hubjenym wjeſnym lazareſe na ſlomje ležecž. Wón na ſholeru, poſdžiſho hiſcheze na tifus a žoltu khorosz ſhori. Š jeneho pólneho laſareta do druheho transportowanu, ſkonečnje do diakonijhynſkeho wuſtawa Bethanien w Barlinje pschiindže; ale tež najhwěrnishe hladanje diakonijow, kaž jeho maczerje, kotaž běſche ſi khoroložu ſwojego ſyna kchwatala, ſo ſdashe podarmo bycz; měſazh dolho ležesche khoru bjes myſlow w hězy. Taſo ſo ſkonečnje w nalečzu 1867 hiſcheze róža a ſymu wohén do ranow daschtej, ſo noſy na ſwym czele hnicž pōznyſchť, ſekarjo wſchu nadžiju ſpushezichu a jenož ſo bychu na kožu a koſeze wuſkhytneho invalidu wot žaloznych boleſzow wuſwobodžili, jemu noſy wotřenychu. Čeřpazaj ſo ſtym ſwojimi roſzohnowa a ſwiate wotkaſanje wužiwaſchi ſo na ſwoje ſkonečnje hotowaſche.

Schtož žadny čłowiek doczaſał njebeſche a ſa móžne měl njeby, ſo ita. Tón hubjeny, kotaž běſche po operaziji dwanačeze hodžinow kaž morwy ležal a ſa kotrehož běchu hido na pohrebniſtceju row postajili, ſi wóta, haj ſamo wocžerſtvič ſapocža, tak ſo móžachu jeho w juniju 1867 — lěto po jeho ſranjenju — do ſahrody njeſcz. Młoda Franzowska kniežna, kotaž tež wot czeſkeje khorosze wotkhorjesche, wbohemu, pschezo hiſcheze jara braſhniemu invalidze tak czeople, wutrobne dželbracze wopofaſa, ſo ſebi tón ſkonečnje ſwéri ju ſo wopraschecž, hacž njecha jeho towarſhka ſa živjenje bycz. Wot czeopleje ſmilnoſeſe czeřjena młoda holza wſchitke wobmyſlenja pscherwim a ſo 3. julija 1868 na lětnym dnju bitwy pola Kraloweho Hradza ſe ſwojim nauvoženju ſwěrowa. Hnadm ſo jeje rycerſkej woporniwoſeſi porodžicž da. Wona ſmědzeſche ſwojego mandželskeho, na kotrehož ſo huſežiſho khorosz ſažo wróci, ſtroweho wothladač; jejnej njewuſtawazej ſprózniwoſeſi mějeſche ſo džakowacž, ſo ſažo wotkhoru. Ssamo

ſ dwěmaj džeſzomaj bu mandželſtvo žohnowane, pola kotrejuž hiſcheze naſch lubowanu ſtary křežor Wylem I. a tež hido njebohi prynz Vjedrich Korla ſmótſiſtaj.

Psches wſchelaku nuſu a staroſeže, kotrež hubjenouſež mandželſkeho a niſka invalidna pensija ſobu pschinjeſchť, je ſwěrny Bóh žadneju mandželskeju nětko ſi ſlěbornemu ſwaſe a hiſcheze dale wjedl. Tej mandželskej paſ, kotaž je temu bědnemu psches 28 let ſo ſamowoprowaza towarſhka byla, jemu živjenje ſlôdké cžinila a czežku ſchodus, kotaž běſche ſa wózny kraj czeřpil, někak ſarunała, placži:

„To je prawe mandželſtvo, hdžež dwaj hromadže w ſwěrnej luboſeži ſjednoczenaj džetaj ſwój puež psches wjeſele a ſrudobu a tón jedyn kij druheho a ſi dobom tež jeho brěmjo — wonaj hromadže puežujetaj pschezo w wocžomaj wotyknjeny kónz — to ujebjeſke krajeſtvo.“

Chřeſči wumrjecž we ſymje a nuſy?

Ezech. 33, 11. Čežho dla chzeče wumrjecž?

Chřeſči wumrjecž we ſymje a nuſy,
We hlože a lacžnoſeſi tu,
Hdžež ſwět tebje tyžci tón zuſy
A wutrobu czežuje wſchu?

Hdže chřeſči ty we wěčnoſeſi wostacž?
Sswět ſańdže kaž para a dym;
Ach, njechaſh ty wodacža doſtacž?
Praj: ſhubjene džečzo ja ſym!

Tam, hladaj, na tebje náz ťaka,
Cžma, ſtróžele, wohén a hrom;
Tu Wózjez twój miłuſhki cžaka
A hlađa, hacž njeſchiindžes hrom.

Te twoje dla dawno ſo tyſhil;
Pbj k njemu, na kolenach praji:
We njebju, psched tobu ſym ſhreſhil,
Mi ſmilnoſeſi a wodacže daj!

Nježlyſtich te jandželske ſpěvh
Dla hrěſhnika pokutneho?
Njevidžiſh, ſo Wózjez twój miły
Czi hido dže napſcheczivo?

Chřeſči wumrjecž, ty wbohi? budž ſiwy!
Chřeſči ſtradač? twój Wózjez wſchu ma:
Khlěb, wino, wěnč, pjerſchjeſi a běle
Czi drasty toh' ſiwy da!

Kh. T. Waltar.

Qutuj w prawym čaſu.

Kruta ſyma ſadu naž leži. Tyžaz ſaſheho luda, woſhebje w wulkej městach, w doſlnej ſymje džela njemějachu. Zaſtoſne dny, kotrež dyrbjachu ſe žonu a džecžimi pschetracž! Nětko je rjany lětny čaſ. Nětko je čaſ ſi dželjanu. Ale jeno mało měſazow hiſcheze a ſurowa ſyma ſažo ſi nam pschiczeſhje a ſrudne tydženje, w kotrechž je dželo žadniſche, ſo ſažo ſapocžnu. Myſliſh ſebi na to, luby cžitarjo! A hdyž ſebi na to myſliſh, je tebi potom moja rada luba, abo njeluba, ſo chyž ſwoju lětnu ſažlužbu ſa ſymki čaſ ſi radže wſacž? Dženžniſchi dženž ſo ſłowo wo lutowanju rad nježlyſtich. To ſo praji, ſo chze mały muž ſe žonu a džecžimi tež ſwoje wjeſele měč. Nichtó jím ſo wſacž njecha. Woni maja ſi temu poſlne prawo. Ale to tež wěrne woſtanje: Wjeſele móže ſo ſwojemu prawu pschińcž a pſchi thym wſchem móže ſo ſlepje lutowacž a khludniſho na ſymu myſliſh. Někotry tola křetro wjele ſa wjeſela a reje wuda. To někotra hriwna ſe ſaſa wulcta. Najwyſtichje prawidlo ſa dom dyrbai tola bycz, ſo ſo wjazy njenakupi, hacž móže ſo ſaplacžicž, ſo ſudžo na doſl ſiwi njeſhu. Wjele ludži, bohathch, khludych, ſaſtojnikow, rycerſtublerow, rjemjeſlnikow, dželacžerow ma dženžniſchi dženž wjele wjazy wudawkom hacž dothodow a wjazy ſlicžbowanjow hacž kvitowanjow khamorje leži. Khwilu to dže. Ale potom ſpinadlo koleſo wjazy nježerji, rycerſtublerow ſo roſtorhnu a wós ſi hory dele cžeri. To jara boli na ſwřeženym woſu ſe ſlamanyſi ſtawami ležecž a jara czežki je dženžniſchi dženž, ſo potom hiſcheze junfróž

sběhnyč. Na kježo hubjenje sejperaj o dale hinkacž dyrbječ ſe pſches živjenje a wot prawizy a ſewizy a wot předka a ſeſady ſo dale ſuwacž dač: to pſchinječe ſkorženje a morkotanje bjes kónza. Wěſeže wjele njeſawinowaneje nuſy je na ſwěcze, ale tež wjele ſamo načinjeneje. Njeměj mi teho dla ſa ſlo, luby ratarjo, hdyž tebi w naſchim lohkoſmyſlenym čaſu, kotrehož žadofcziwoſcž je tykaž ſe wſchitkých ſchtantow naſcheho luda ſapſchimyſla a jich do hubjenſtwa wjedže, derje myſlenu radu dam: njeſaj ſo načinjene, ſwojich džecži, ſam ſebje dla, wobſtaraj derje twój dom, budž ſlutniwy hoſpodař, njeporukuj ſwojej žonje, hdyž na pjenježk hlađa, njeſaj wot wulzy mudrych naſchich dnjow ſo ſamolíč na wěroſeſi teho ſłowa: lutuj w prawym čaſu, potom ſmějeſch w nuſy.

Samkujene towarſtvo.

„Kač pſchińdže to, knjes kmótsje“, praji ſtary doſtojny wuczeř we wžy G. k ſwojemu ſtaremu pſchečeſtej, k wjeſnemu Scholeže jenu njeđelu, „dženža běſhe na ſemſchach tak proſdne a w nozy njeſhym rejuwanſkeje haru w „ſblonzu“ dla žaneho wóczka ſacžinił. Ža ſebi myſli, ſo w adventskim čaſu ſ zyla žane wjeſele bjež njeſhym.“

„Haj, hlejče“, wotmolwi Scholta, „ſwinjeſarveſcžaze towarſtvo“ je ſwoj ſaloženíſti ſwjedžen ſwjecžilo; to je „samkujene“ towarſtvo, te móže rejuvacž a pič, ſpěvacž a ſkafacž, hdyžkuſiž a kaž dohokuſiž chze. Stary ſrūgař by korežmu w prawym čaſu ſacžinił, hdyž běſhe čaſ, ale nowy korežmar je jedyn ſ tych mudrych. Tón ludžom praji: „Stupče do towarſtwa hromadže, potom móžecze zylu už hromadže ſedzecž, hracž, rejuvacž, kažkuſiž chze.“ Duž ma korežmar pſchezo dom połny a njetreba ſo poſtajeneho čaſha džeržecž a młodži ludžo tutſaja a rejuva hač do ranja. Tak mamy hižo kurjerſke, kehelowe towarſtvo a najnowſche je ſwinjeſarveſcžaze towarſtvo. Telko wjele towarſtwow, knjes wuczeřio, naſch mlody lud do zyla ſkaſy, hoſczenzario ſo wobohacža a kſudy lud hiſcheze bóle woſhudnje, a ſemſhi potom njeſchińdu, dokež dyrbja njeđelu ſ wjetſcha ſo wot ſoboty wuſpacž. Ža jako wjeſna poliſija ničo pſchecžiwo temu ežiniež njeſužu. Pſchetož wulka jſtwa w korežmje ſo w prawym čaſu ſacžini, ale ežin ſwihno je potom w „ſamkujenej“ towarſtvoj jſtvi. Duž dyrbji ſo towarſtvoj ſakón pſchemenice, hewač ničo pomhač njeſože.“

„Haj, hdyž tak ſteji“, wotmolwi ſtary wuczeř, „potom ja ſapſchimiu, čeho dla ſu wſchitke napominanja knjesa fararja ſ kletki dele a ſhtož mam ja džecži w ſchuli wucziež, kaž do wěſtka rěčzane. Tajki naſrabny korežmar móže ſa thdžen wjazy potorhacž, hač duchowny a wuczeř ſa zyle ſe ſtavat. Teho dla, knjes kmótsje, ſtutkujmy ſa to, ſo ſo towarſtvoj ſakón pſhemeni. Kaž ſyml ežital, je tež poſledna pruska generalna synoda wjſchchu ſyrfwinu radu wo to proſyla, ſo chyla pſchi wotmyſlenym pſchemenjenju towarſtvoj ſakónia ſa to wuſtupič, ſo by ſo wopacžnemu naſoženju towarſtvoje ſwobodnoſcze pſchecžiwo wjſchnoſcžinemu naſladowanju ſjawnych wjeſelov wotpomhalo. My chzem ſo nadzecž, ſo ta proſtwa podarmo njebudže.“

Šwobodnoſcž wopilza.

Schtóž chze njeſhostany něſchtoto njeſuſhne dokonjecž, trjeba ſo jenož předy ſylnje napicž. To je jažo wuſudzenje pſchijazneho ſuda w Z. dopoſtaſlo. Sastojnik B. běſhe jeneho w hněwie ſakkol a druhoho čežko ſranil. Wot pſchijazneho ſuda bu ſurowz wuwinowanym, dokež dopoſtaſa, ſo je předy 25 ſchkleńzow piwa wupiſ a wjſche teho hiſcheze ſchkleńzu wina, ſo je po tajkim wſchón pjaný byl. Žadny člowjek prajicž njeſože, ſo je ſo jow prawda ſtała, runjež ſakón druhi wuſhud njeſchijupſcheži. Hdyž ſo ſtutki, kotrež ſo w pjanoseži ſtawaja, njeſhostaja, dokež ludžo ſtroweho roſoma nimaja, potom dyrbji ſo ſ najmjeñſha khostacž, ſo ſo ludžo tak njerofomnie wopiſa a ſu ſ tym ſe ſtrachom ſa druhich. S tým, ſo móhli tamy B. a jeho towarſchojo na nowu njeđelu ſo jažo wopiſ a ſwojich towarſchow ſakkocž, my ſo ſměrowacž njeđyrbijeli. W Schwajcarſkej móže ſo tajkim ſloſtuſkam khostenje do korežmow na wěſtch ežas ſakacž. W načiſku noweho ſchwajcarſkeho khostanskeho ſakónia profeſor Stoos w Bernje poſtajenku namjetuje: „Teſi pſchicžina njeſtutka pjanosež, móže ſudnik winowatemu khostenje do korežmow na ežas wot jeneho hač do pjež ſe ſakacž.“ Wot rheinſkeho

towarſtwa je ſo pſched krótkim čaſhom to žadanie wuprajilo, ſo dyrbji ſudnik prawo doſtač, ſo ſmě tež poſtajecž, ſo dyrbji ſo tajki wopilz do wuſtawa k polepſchenju ſa wopilzow pſchinjeſcž. — Kajkež je bylo, tajke wopilz njeſože, ſo ſo jenož prava píčkow ſwěru wobledžbuja; — ſtróbi dyrbja ſo teho runja pſchecžiwo pičkam ſakacž a wobarnowacž, ſo njetrjabaja, hdyž jim tež runje ſtrach ſa živjenje njeſtroſy, ſe rta tajkich n. pſchiklad hanjaze ſłowa ſebi prajicž dač a ſo bjes winy do blota čahmecž dač. Njeje to ſrudnje, hdyž ſebi ſbōnčenje čeſtny člowjek njeđzelu do wžy won njeſwéri, hdyž wěſtch njeje, hač njeđyrbi ſnanou hanjaze ſłowa bje wſcheje pſchicžinu je rta tajkeho wopilza, kotrež ſ ſorežm domoj dže, ſlyſhceč. Žow je ſakón nuſy, liž by pomož pſchinjeſl.

Rjane wjecžorň na kraju.

Woprawdže dobre naprawjenje ſa ſwojich dželacžerjow je kubler ſk. w Damerawje do ſkutka ſtajil. Dwójzy ſa thdžen, kždu ſrjedu a kždy pjak wón ſwojich dželacžerjow wokoło ſebje ſhromadži a jim niz jenož pſchednoschki wo ratařskich naležnoſczech džerži, ale jim tež ſ dobrovych ſpišow wſchelake čita. Teho runja ſo wo tym rěči, ſhtož je ſo wažneho na ſwěcze ſtało, tak, ſo móža ſo tajke wjecžorň ſ dobrovym prawom „wjecžorň k ſdželanju luda“ mjenowacž. Dželacžerjo na pſchednoschki a wukladowanja ſ najwjetſchej ſedzbliswoſcžu poſluchaja, haj ſam dželacžerjo ſe ſužodnych wžow pſchińdu; to dopoſtaſuje, tak jara tajke wjecžorň pſchipoſnača namakaſa. Po tym puežu je ſo hač dotal pſchemalo ſhodžilo. Ale na to waſchnje je najlepje móžno, dželacžerjow ſnutſkownje dobyč a hdyž ſo knježa a dželacžerjo jumu prawje ſroſymili njeſhu, móže ſo wěž roſjažnič, předy hač ma tajke wopacžne ſroſymjenje dohlu traſaze a ſrudne ſcžehwki. W towarſtwhym wobkhadže ſebi wutroby dobyč, ſwědomſliwje dželacžerjej dač, ſhtož je prave, wo jeho ſwójbu ſo ſtaracž a po tajkim wjecžoru na praschenja wotmolwicž a wopacžne wuſporedzecž, předy hač druh pſchińdu a ſ někotrymi rjenje klinežazmi a pſchijſlodžazimi ſłowami wutroby roſhorja a ſchězuwaze ſopjena roſdžela, wo kotrejch ſebi jednory muž myſli, ſo ſu werne: njeje to nuſne dželo? So by kħwalobne ſkutkowanje teho kublerja prawje wjele ſroſymjenja namakało — a ſhtož je najwažniſche —, ſo by tež jich wjele po nim ežinilo!

Něſchtoto k roſpominanju.

Schtó je kſheſcžijana pſchijſluschnoſcž? ſ luboſežu dobre činiež. Schto je kſheſcžijana mida? W luboſeži wotpočzowacž.

Schtókuſiž ſo tebi ſtanje, * džerž ſo twjerdže luboſeže! A hdy bychti czi ludžo wutrobu ſlamali, njeſaj ſo roſhoricž a ſtwjerdžicž! Pſches luboſež a pſchecželnivoſcž nad nimi dobydžesč. *

Dwě wěžy nam Bóh da, ſo by naſ wěčnje wobſbožil: jedyn kħiž do wutroby nutſ a jedyn na kħribjet. *

To ſu po prawom najbožowniſche hodžinu w živjenju, hdyž móžech druhich ſbožownych činiež. *

W tym leži wulka móž ſežepliwoſcž a troſhta, ſo člowjek tam ſteji a tam ežerpi, hdyž je jeho Bóh tón knjes ſtajil. *

Wſchitko prawe kſheſcžijanstwo je naſhoniſje, a hdyž ſo naſhoni, potom ſu w dužhi hody. (Harms).

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawānjach „Sſerb. Nowin“ na wſach a w Budyschinje doſtač. Ma ſchtworecž lěta placzi wón 40 np., jenotliwe ežiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.